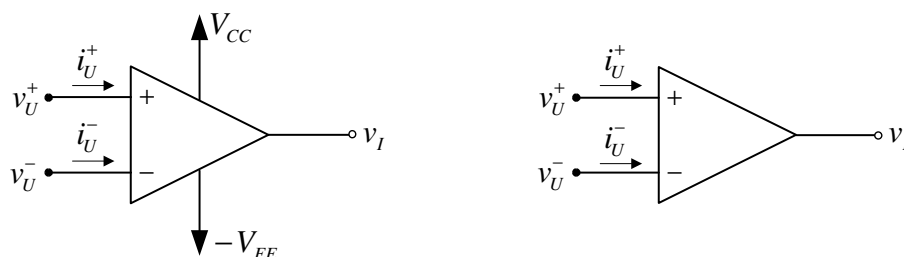

Idealni operacioni pojačavači

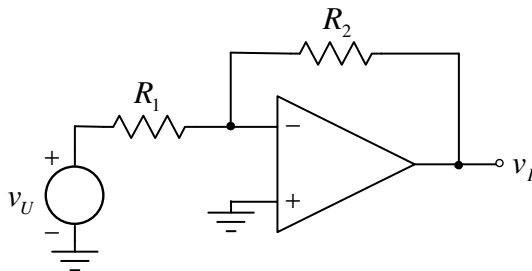

➤ Osobine idealnog operacionog pojačavača (IOP):

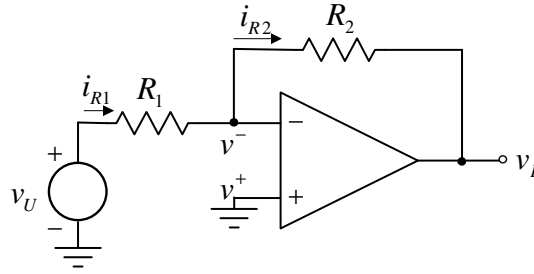
- naponsko pojačanje: $a = \frac{v_I}{v_U^+ - v_U^-} \rightarrow \infty$;
- ulazna otpornost: $R_{ul} \rightarrow \infty \Rightarrow i_U^+ \rightarrow 0, i_U^- \rightarrow 0$;
- izlazna otpornost: $R_{izl} \rightarrow 0$;

➤ Za idealni operacioni pojačavač koji radi u linearnom režimu važi: $v_U^+ = v_U^-$;

61. U kolu sa slike (koje predstavlja invertujući pojačavač) operacioni pojačavač je idealan. Smatrajući da su R_1 i R_2 poznate veličine, odrediti $v_I(v_U)$ za opseg ulaznog napona v_U za koji je operacioni pojačavač u linearnom režimu.

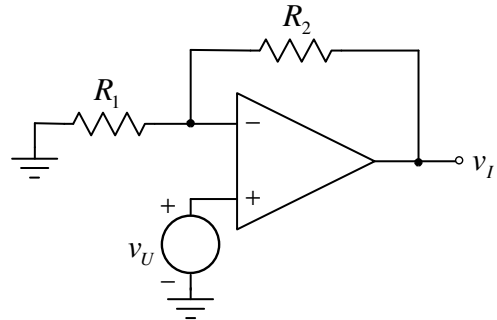
Rešenje:

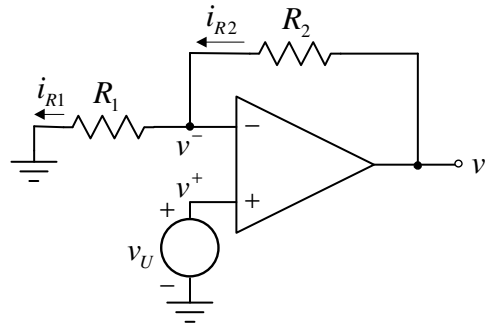
$$v^- = v^+ = 0$$

$$i_{R1} = i_{R2} \Rightarrow \frac{v_U - v^-}{R_1} = \frac{v^- - v_I}{R_2} \Rightarrow \frac{v_U}{R_1} = -\frac{v_I}{R_2} \Rightarrow \boxed{v_I = -\frac{R_2}{R_1} v_U}$$

62. U kolu sa slike (koje predstavlja neinvertujući pojačavač) operacioni pojačavač je idealan. Smatrajući da su R_1 i R_2 poznate veličine, odrediti $v_I(v_U)$ za opseg ulaznog napona v_U za koji je operacioni pojačavač u linearnom režimu.

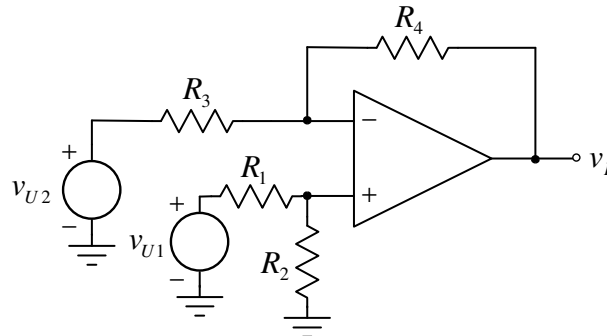
Rešenje:

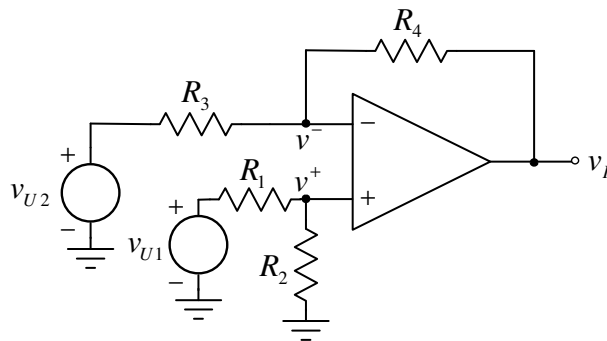
$$v^- = v^+ = v_U$$

$$i_{R1} = i_{R2} \Rightarrow \frac{v^- - 0}{R_1} = \frac{v_I - v^-}{R_2} \Rightarrow \frac{v_U}{R_1} = \frac{v_I - v_U}{R_2} \Rightarrow \boxed{v_I = \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) v_U}$$

63. U kolu sa slike operacioni pojačavač je idealan. Smatrajući da su R_1 , R_2 , R_3 i R_4 poznate veličine, odrediti $v_I(v_{U1}, v_{U2})$ za opseg ulaznih napona v_{U1} i v_{U2} za koji je operacioni pojačavač u linearnom režimu.

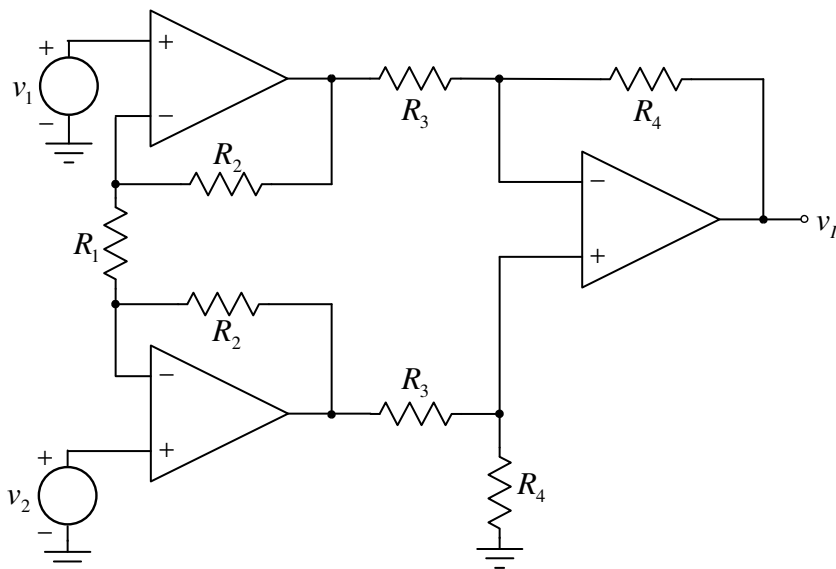
Rešenje:

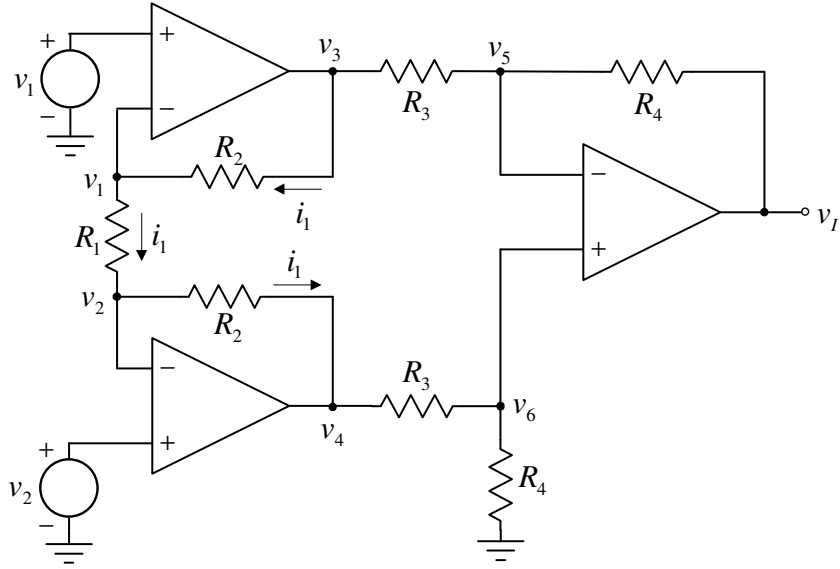
$$\left. \begin{aligned} v^- &= v^+ \\ v^+ &= \frac{R_2}{R_1 + R_2} v_{U1} \\ \frac{v_{U2} - v^-}{R_3} &= \frac{v^- - v_I}{R_4} \Rightarrow v_I = -\frac{R_4}{R_3} v_{U2} + \left(\frac{R_3}{R_4} + 1 \right) v^- \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\boxed{v_I = -\frac{R_4}{R_3} v_{U2} + \left(\frac{R_4}{R_3} + 1 \right) \left(\frac{R_2}{R_1 + R_2} \right) v_{U1}}$$

64. U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Smatrajući da su sve otpornosti poznate veličine, odrediti $v_I(v_1, v_2)$ za opseg ulaznih napona v_1 i v_2 za koji su operacioni pojačavači u linearnom režimu.

Rešenje:

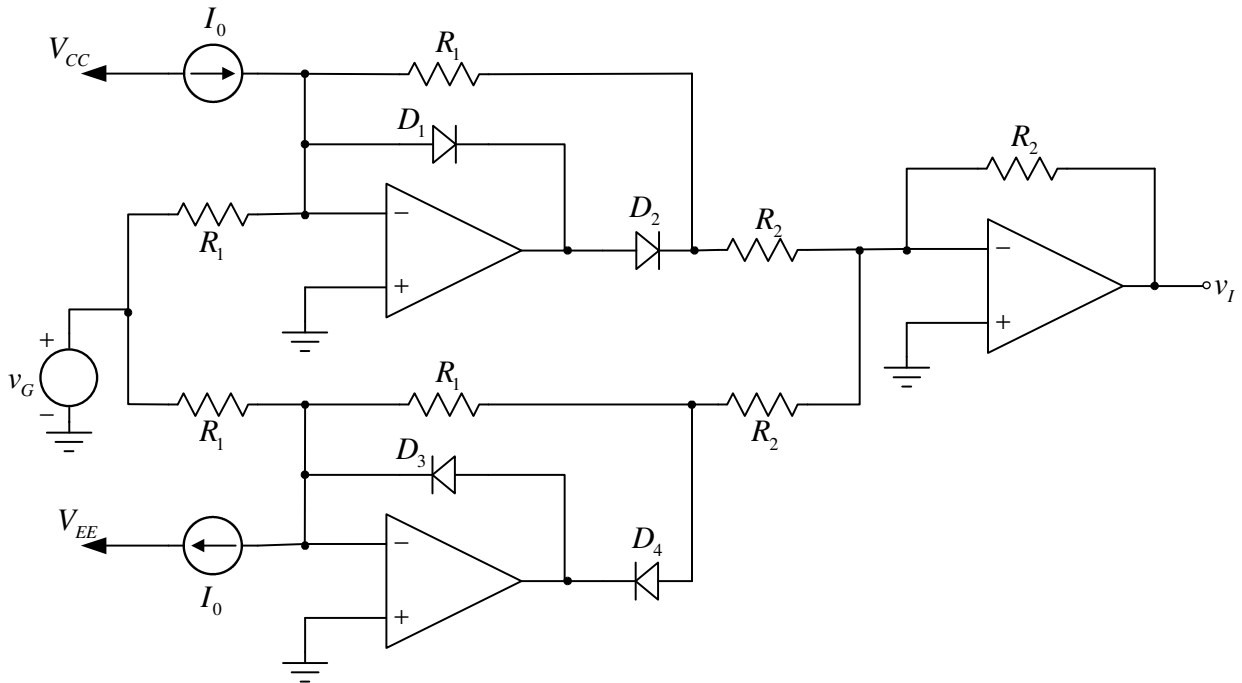
$$\left. \begin{aligned} \frac{v_3 - v_5}{R_3} = \frac{v_5 - v_I}{R_4} &\Rightarrow v_5 = \frac{R_4}{R_3 + R_4} v_3 + \frac{R_3}{R_3 + R_4} v_I \\ v_6 = \frac{R_4}{R_3 + R_4} v_4 \\ v_5 = v_6 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{R_4}{R_3 + R_4} v_3 + \frac{R_3}{R_3 + R_4} v_I = \frac{R_4}{R_3 + R_4} v_4 \Rightarrow$$

$$R_4 v_3 + R_3 v_I = R_4 v_4 \Rightarrow v_I = \frac{R_4}{R_3} (v_4 - v_3)$$

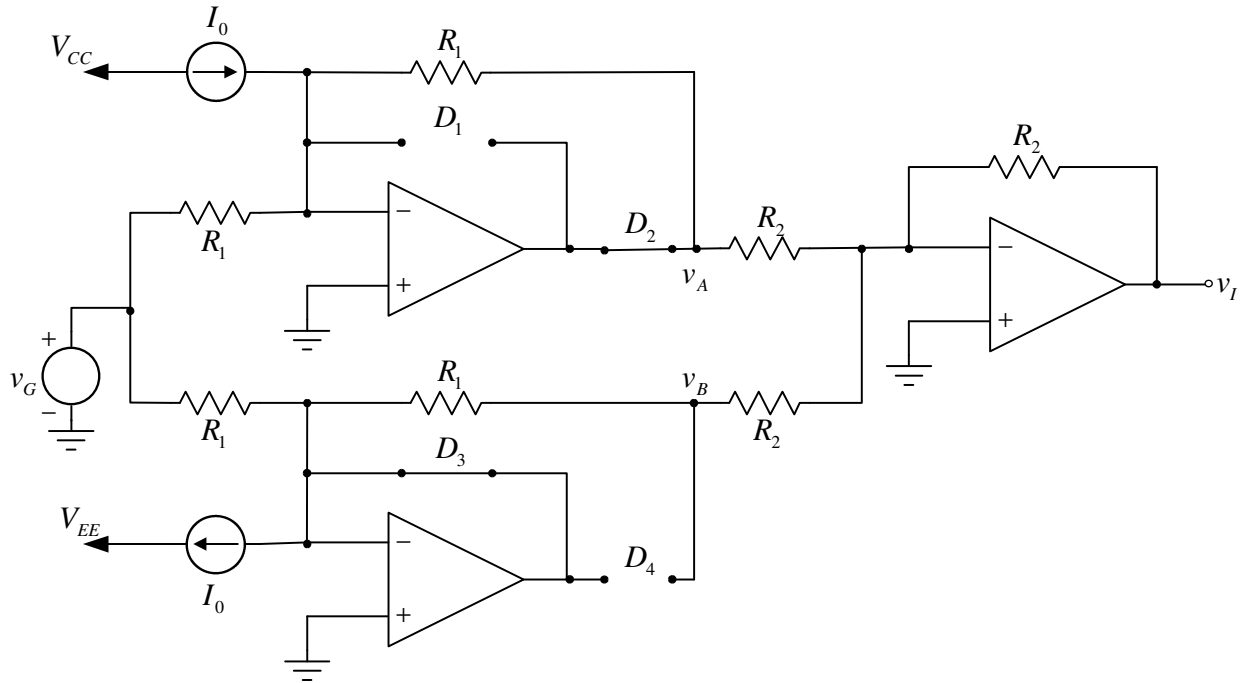
$$\left. \begin{aligned} v_I &= \frac{R_4}{R_3} (v_4 - v_3) \\ i_1 = \frac{v_3 - v_1}{R_2} &\Rightarrow v_3 = v_1 + i_1 R_2 \\ i_1 = \frac{v_2 - v_4}{R_2} &\Rightarrow v_4 = v_2 - i_1 R_2 \\ i_1 &= \frac{v_1 - v_2}{R_1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow v_I = \frac{R_4}{R_3} (v_2 - i_1 R_2 - (v_1 + i_1 R_2)) = \frac{R_4}{R_3} (v_2 - v_1 - 2i_1 R_2)$$

$$v_I = \frac{R_4}{R_3} \left(v_2 - v_1 - 2R_2 \frac{v_1 - v_2}{R_1} \right) \Rightarrow \boxed{v_I = \frac{R_4}{R_3} \left(1 + \frac{2R_2}{R_1} \right) (v_2 - v_1)}$$

65. U kolu sa slike operacioni pojačavači i diode su idealni. Smatrajući da su R_1 , R_2 , V_{CC} , V_{EE} i I_0 poznate veličine, odrediti zavisnost $v_I(v_G)$ za opseg ulaznog napona v_G za koji su svi operacioni pojačavači u linearnom režimu, diode D_1 i D_4 isključene, a diode D_2 i D_3 uključene.

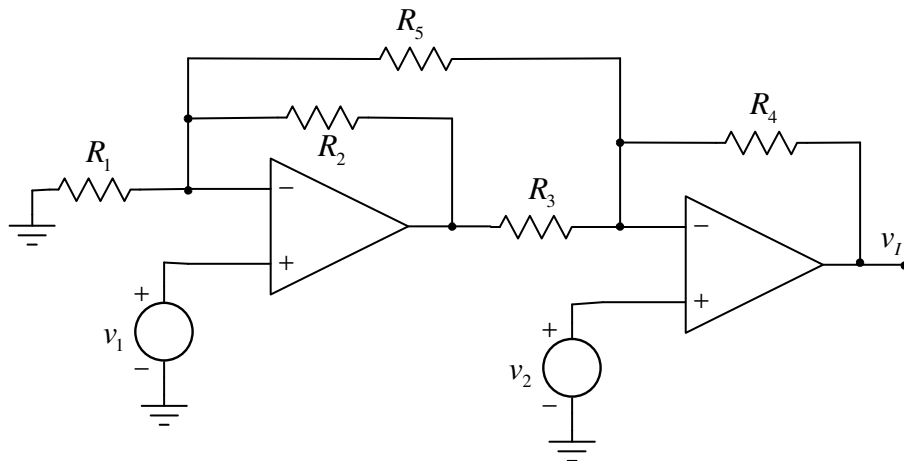

Rešenje:

$$\left. \begin{aligned}
 \frac{v_G}{R_1} + I_0 + \frac{v_A}{R_1} &= 0 \Rightarrow v_A = -v_G - R_1 I_0 \\
 v_B &= 0 \\
 \frac{v_A}{R_2} + \frac{v_B}{R_2} + \frac{v_I}{R_2} &= 0 \Rightarrow v_I = -v_A - v_B
 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \boxed{v_I = v_G + R_1 I_0}$$

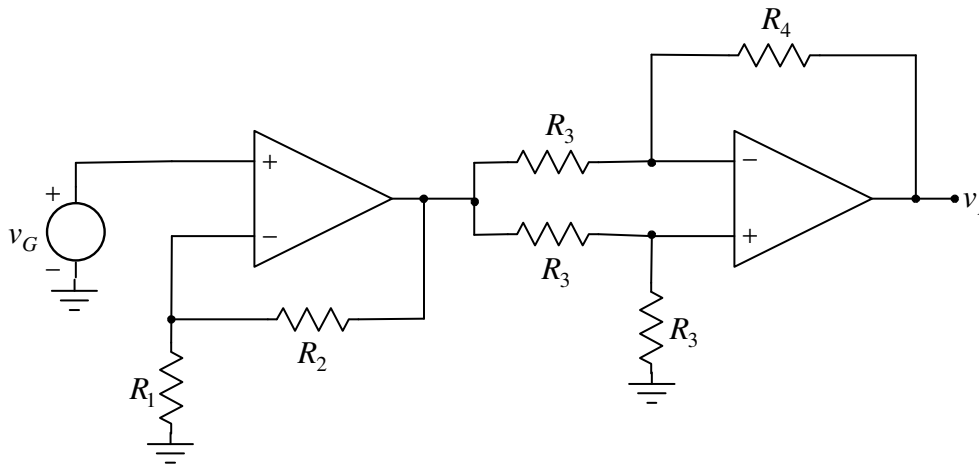
66. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Smatrajući da su sve otpornosti poznate veličine, odrediti $v_I(v_1, v_2)$ za opseg ulaznih napona v_1 i v_2 za koji su operacioni pojačavači u linearnom režimu.

Rešenje:

$$v_I = v_2 \cdot \left(\frac{R_4}{R_3} + \frac{R_2 R_4}{R_3 R_5} + \frac{R_4}{R_5} + 1 \right) - v_1 \cdot \left(\frac{R_4}{R_3} + \frac{R_2 R_4}{R_3 R_5} + \frac{R_4}{R_5} + \frac{R_2 R_4}{R_1 R_3} \right)$$

67. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Smatrajući da su sve otpornosti poznate veličine, odrediti $v_I(v_G)$ za opseg ulaznog napona v_G za koji su operacioni pojačavači u linearnom režimu.

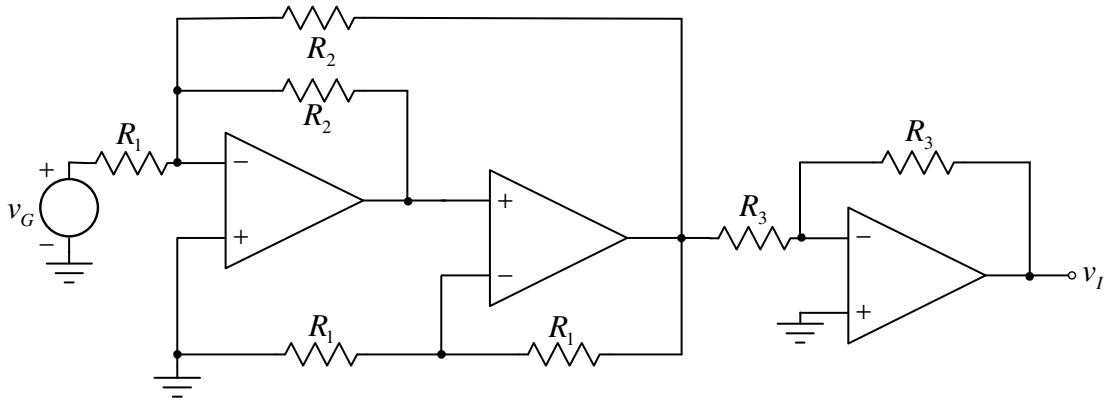

Rešenje:

$$v_I = \frac{1}{2} \cdot \left(1 + \frac{R_2}{R_1} \right) \cdot \left(1 - \frac{R_4}{R_3} \right) \cdot v_G$$

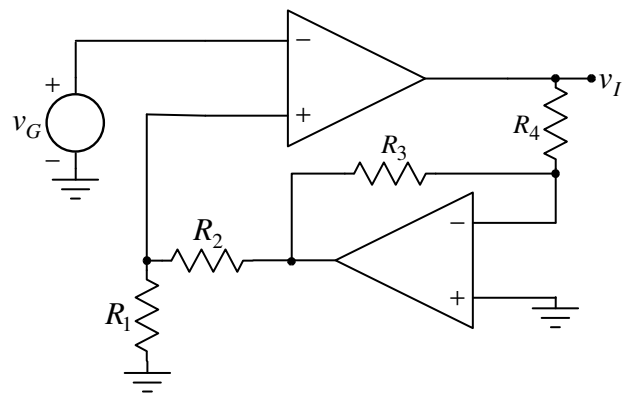
68. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Smatrajući da su sve otpornosti poznate veličine, odrediti $v_I(v_G)$ za opseg ulaznog napona v_G za koji su operacioni pojačavači u linearnom režimu.

Rešenje:

$$v_I = \frac{2R_2}{3R_1} v_G$$

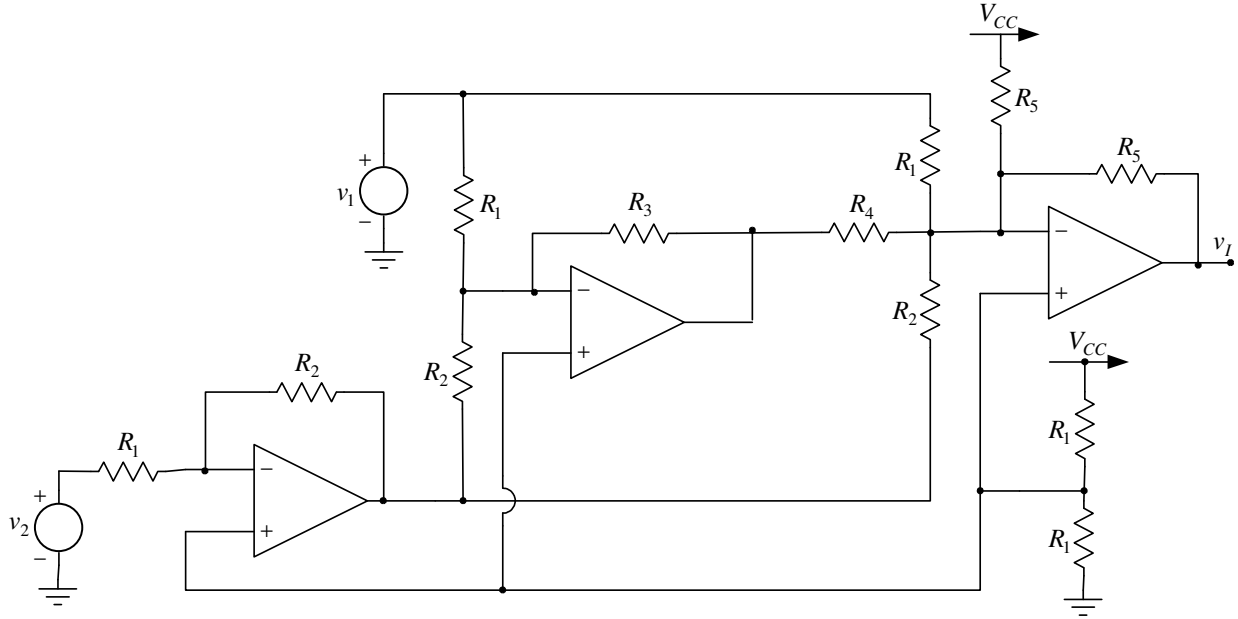
69. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Poznato je da je $R_1 = R_2 = R_3 = 10\text{k}\Omega$. Smatrajući da oba operaciona pojačavača rade u linearnom režimu, odrediti R_4 tako da pojačanje bude $a = \frac{v_I}{v_G} = -2$.

Rešenje:

$$a = \frac{v_I}{v_G} = -\frac{R_4}{R_3} \left(1 + \frac{R_2}{R_1} \right) = -2 \Rightarrow \boxed{R_4 = 10\text{k}\Omega}$$

70. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealani. Smatrajući da su sve otpornosti poznate veličine i da je napon V_{CC} poznata veličina, odrediti $v_I(v_1, v_2)$ za opseg ulaznih napona v_1 i v_2 za koji su svi operacioni pojačavači u linearnom režimu.

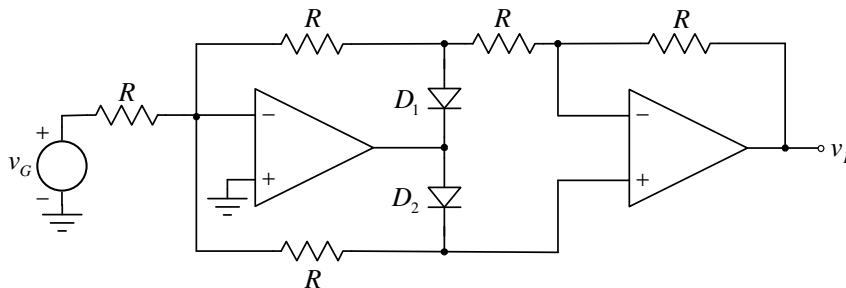

Rešenje:

$$v_I = R_5 \cdot \left(\frac{R_3}{R_1 R_4} - \frac{1}{R_1} \right) \cdot (v_1 - v_2)$$

71. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavači su idealni. Dioda su idealne sa $V_D = 0,6V$, a poznato je i $R = 1k\Omega$. Odrediti $v_I(v_G)$ ako su:

- D_1 -OFF, D_2 -ON, operacioni pojačavači u linearnom režimu;
- D_1 -ON, D_2 -OFF, operacioni pojačavači u linearnom režimu.

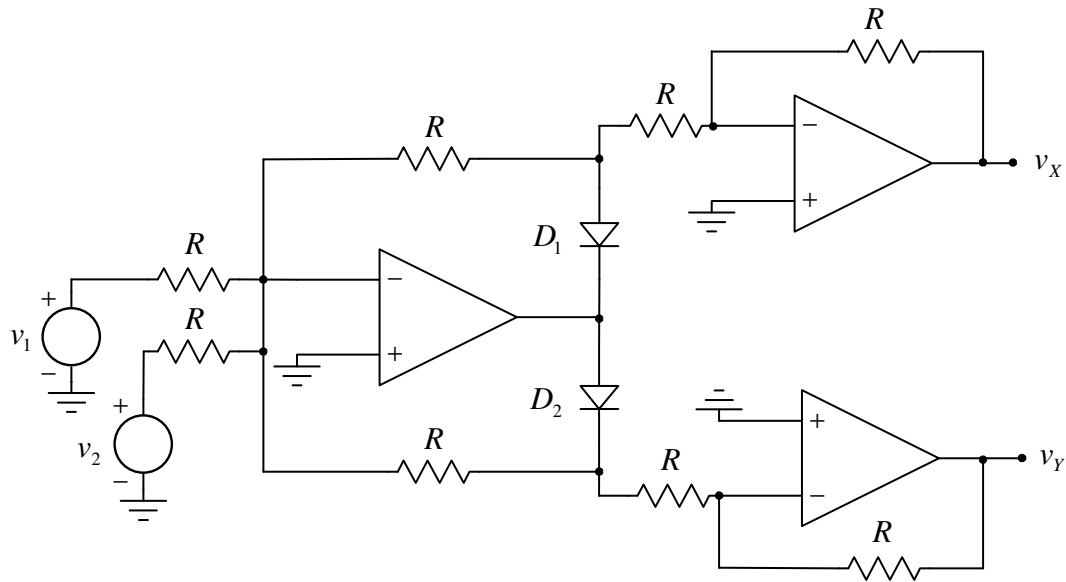

Rešenje:

a) $v_I = -v_G$

b) $v_I = v_G$

72. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike, operacioni pojačavači i diode su idealni. Smatrajući R poznatom veličinom, odrediti zavisnosti $v_X(v_1, v_2)$ i $v_Y(v_1, v_2)$ za opseg ulaznih napona v_1 i v_2 za koji su operacioni pojačavači u linearnom režimu, dioda D_1 isključena, a dioda D_2 uključena.

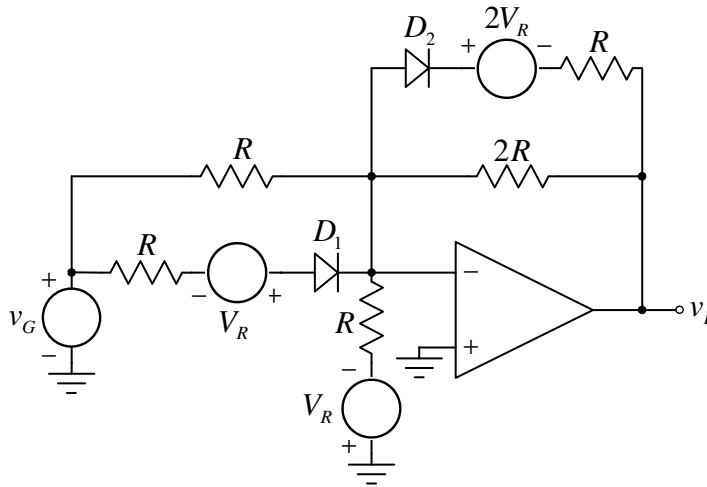
Rešenje:

$v_X = 0$

$v_Y = v_1 + v_2$

73. (Zadatak za vežbu) U kolu sa slike operacioni pojačavač je idealan i radi u linearnom režimu. Diode su idealne. Smatrajući da su V_R i R poznate veličine, odrediti zavisnost $v_I(v_G)$ ako su:

- a) dioda D_1 uključena, a dioda D_2 isključena;
- b) obe diode uključene.

Rešenje:

a) $v_I = -4v_G$

b) $v_I = -\frac{4}{3}(v_G + V_R)$